

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Uniwersytet Jagiellocki (Polska)
AGH Akademia Gyrniczo-Hutnicza im. S. Staszica w Krakowie (Polska)
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II (Polska)
Staropolska Szkoła Wyższa w Kielcach (Polska)
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jakuba z Paradyża
w Gorzowie Wielkopolskim (Polska)
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ДВНЗ “Ужгородський національний університет”
Львівський національний аграрний університет
Миколаївський національний аграрний університет
Львівська державна фінансова академія
Одеська державна академія будівництва та архітектури
Одеський державний аграрний університет
Одеський інститут фінансів Українського державного
університету фінансів та міжнародної торгівлі
Хмельницький економічний університет
Міжнародний університет бізнесу і права
Міжнародний інноваційний кластер
“Конкурентоспроможність”

Розвиток національної економіки: теорія і практика

*Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
3-4 квітня 2015 року
Частина 3*

Rozwój Gospodarki Narodowej: teoria i praktyka

*Materiały
Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji
3-4 kwietnia 2015 roku
Część 3*

м. Івано-Франківськ 2015

УДК 338.012:332.055.2:004.91

ББК 65

Р 66

Рекомендовано до друку Вченою радою ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” (протокол № 5 від 28 квітня 2015 р.)

Редакційна колегія:

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ: Загороднюк А. В. – д.ф.-м.н., проф., проректор з наукової роботи; Благун І. С. – д.е.н., проф., декан економічного факультету; Ткач О. В. – д.е.н., проф., завідувач кафедри менеджменту і маркетингу; Великочій В. С. – д.і.н., проф., директор інституту туризму; Баланюк І. Ф. – д.е.н., проф., завідувач кафедри обліку і аудиту; Пилипів Н. І. – д.е.н., проф., завідувач кафедри теоретичної та прикладної економіки; Ткачук І. Г. – д.е.н., проф., завідувач кафедри фінансів; Романюк М. Д. – д.е.н., проф. кафедри менеджменту і маркетингу; Якубів В. М. – д.е.н., проф. кафедри обліку і аудиту; Дмитришин Л. І. – д.е.н., проф. кафедри економічної кібернетики; Галушак І. С. – к.е.н., викл. кафедри обліку і аудиту; Сас Л. С. – к.е.н., доц. кафедри обліку і аудиту ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”; Вавак Т. – д.е.н., проф., завідувач кафедри прикладної економіки і якості управління Ягеллонського Університету в Кракові (Республіка Польща); Жуковський М. – д.е.н., проф., директор Інституту економіки і управління Люблінського католицького університету Івана Павла II (Республіка Польща); Івашук Н. – д.е.н., проф., завідувач кафедри менеджменту в енергетиці Краківської гірничо-металургійної академії імені Станіслава Сташица (Республіка Польща); Телюс Я. – к.е.н., ректор Старопольської вищої школи в м. Кельце (Республіка Польща); Троцька М. – др., декан економічного факультету Державної вищої професійної школи імені Якуба з Парадижа в Гужові Великопольському (Республіка Польща); Білоусова С. В. – д.е.н., проф., ректор Міжнародного університету бізнесу і права; Біттер О. А. – д.е.н., проф., завідувач кафедри міжнародної економіки та теорії фінансів Львівської державної фінансової академії; Газуда М. В. – к.е.н., доц. кафедри економіки підприємства ДВНЗ “Ужгородський національний університет”; Запша Г. М. – д.е.н., проф., завідувач кафедри менеджменту та маркетингу Одеського державного аграрного університету; Квач Я. П. – д.е.н., доц., директор Одеського інституту фінансів Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі; Ключан В. П. – к.е.н., доц., директор навчально-наукового інституту економіки та управління Миколаївського національного аграрного університету; Ковальчук Т. М. – д.е.н., проф., завідувач кафедри обліку, аналізу і аудиту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича; Сахацький М. П. – д.е.н., проф., завідувач кафедри маркетингу Одеської державної академії будівництва та архітектури; Стельмашук А. М. – д.е.н., проф., завідувач кафедри обліку і аудиту Хмельницького економічного університету; Яців І. Б. – д.е.н., доц., проректор з наукової роботи Львівського національного аграрного університету.

Члени редакційної ради: Василюк М. М. – к.е.н., доц.; Гнатюк Т. М. – к.е.н., доц.; Жук О. І. – к.е.н., доц.; Максимів Ю. В. – к.е.н., доц.; Матковський П. Є. – к.е.н., доц.; Мельник Н. Б. – к.е.н., доц.; Смушак М. В. – к.е.н., доц.; Шеленко Д. І. – к.е.н., доц.; Шкроміда В. В. – к.е.н., доц.; Шкроміда Н. Я. – к.е.н., доц.; Банашкевич Т. П. – викладач.

Відповідальний за випуск: д.е.н., професор Баланюк І.Ф.

Рецензенти:

Лопатинський Ю. М. – д.е.н., професор, завідувач кафедри “Економіки підприємства та управління персоналом” Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Малік М. Й. – д.е.н., професор, академік НААН України, завідувач відділом розвитку підприємництва і кооперації Національного наукового центру “Інститут аграрної економіки НААН України”;

Стадницький Ю. І. – д.е.н., професор, професор кафедри “Економіка і фінанси” факультету “Управління і комп’ютерного моделювання” Політехніки Свентокшиської (Республіка Польща).

Розвиток національної економіки: теорія і практика: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 3-4 квітня 2015 року, проведеної на базі ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”, м. Івано-Франківськ – Тернопіль: Крок, – 2015. Ч.3. – 410 с.

Rozwój Gospodarki Narodowej: teoria i praktyka Materiały Międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej, która odbyła się w dniach 3-4 kwietnia 2015 r. w Przykarpackim Narodowym Uniwersytecie imienia V. Stefanyka w Iwano-Frankiwsku. Ternopil : Krok. – 2015. С.3. – 410 str.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Розвиток національної економіки: теорія і практика”, в яких розглядаються методологічні, методичні та практичні засади збалансованого розвитку і механізми ефективного функціонування галузей національної економіки, питання формування конкурентоспроможності суб’єктів господарювання та вирішення регіональних проблем суспільно-економічного розвитку країни.

УДК 338.012:332.055.2:004.91

ББК 65

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей і повідомлень. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редакційної ради збірника.

ISBN

© ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”, 2015.

диференційної ренти I-го роду (за якістю і місцезнаходженням) та диференційної ренти II-го роду, що відображає ефективність додаткових витрат на відтворення, охорону та експлуатацію лісових ресурсів.

Природна рента утворюється не тому, що ресурси обмежені в просторі, а тому, що природа має продуктивні сили, що створюють продукт, який має цінність для людей. На відміну від класичної політичної економії, яка вважає ренту результатом виробничих відносин, у регіональній економіці остання розглядається як частка продукту землі, сформована її продуктивними силами.

За джерелом формування можна виокремити внутрішню та зовнішню ренту: внутрішня рента базується на надлишку та незбалансованості влади в самому підприємстві і пов'язана з поведінкою агентів підприємства відносно його активів, відповідно, зовнішня має зовнішні рентоутворюючі фактори.

З утворенням ренти виникає особливий вид доходів, внаслідок чого рентоутворюючі фактори формують додаткові доходи власників капіталу.

Запропонована вище класифікація дозволяє врахувати основні положення концепції стійкого розвитку та може бути покладена в основу розробки організації та методики бухгалтерського обліку ренти.

УДК 657

Богович Ірина,

студент спеціальності "Облік і аудит" ОКР "магістр",

Жук Ольга

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту,

ДВНЗ "Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника",

м. Івано-Франківськ

ЕКОНОМІЧНА СУТЬ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

Необоротні активи є одним з найважливіших об'єктів економічних наук, зокрема бухгалтерського обліку. Необоротні активи у сучасних умовах господарювання відіграють визначальну роль, оскільки вони становлять вагомий частину майна будь-якого суб'єкта господарювання. Щодо необоротних активів існує низка не вирішених проблемних питань. Особливої уваги потребує питання трактування терміну "необоротні активи" та їх класифікації. На сьогодні різко виділяються розбіжності у назві та визначенні засобів, під якими в бухгалтерському обліку розуміють необоротні активи.

Для правильного розуміння поняття необоротних активів необхідно дослідити поняття активу. Активи – це сукупність матеріальних і нематеріальних ресурсів і прав, виражених у грошовій вартості, які контролюються підприємством і використовуються з певною метою.

В своїх наукових працях з питань фінансового менеджменту І.О.Бланк [1, с.153-157] під активами підприємства розуміє контрольовані ним економічні ресурси, сформовані за рахунок інвестованого в них капіталу, які характеризуються детермінованою вартістю, продуктивністю і здатністю генерувати дохід, постійний оборот яких в процесі використання зв'язаний з факторами часу, ризику і ліквідності. Зокрема вчений виділяє декілька класифікаційних ознак:

- за характером функціонування;
- за характером участі активів в різних видах діяльності підприємства;
- за характером фінансових джерел формування активів тощо;
- за характером участі в господарському процесі з позицій особливостей їх обороту, відповідно до якої виділяє оборотні (поточні) та необоротні активи. Саме ця класифікація активів призначена для цілей бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Зарубіжні вчені-бухгалтери М.Р.Метьюс, М.Б.Перера зазначають, що поділ активів на основні і оборотні прийшов у практику бухгалтерського обліку з економіки через судову сферу в кінці XIX або на початку XX століття [2, с. 274].

Варто наголосити на тому, що те, що в економіці та юриспруденції називають капіталом, в бухгалтерському обліку називають активами. Тому однією з теорій походження поділу активів на оборотні та необоротні(основні) є класичний поділ капіталу визначним економістом Карлом Марксом на оборотний і основний.

При визначенні змісту поняття необоротних активів російськомовні дослідники піднімають проблему неправильної назви терміну, оскільки в російській мові вживається "в необоротні активи", тобто поза оборотні, ті які не беруть участі в господарському обороті. Ще Я.В.Соколов зазначав, що поділ активів на оборотні та необоротні є досить умовним [3, с. 491]. Саме тому деякі науковці пропонують перейменувати термін на "довгострокові активи" або "основні активи".

Автори Б.Нідлз, Х.Андерсен та Д.Колдуелл виділяють 3 основні риси необоротних активів і дають наступне визначення: необоротні активи – це засоби, які:

- 1) мають термін корисного використання більше одного року;
- 2) використовуються в діяльності підприємства;
- 3) не підлягають перепродажу покупцям [4, с. 196].

На відміну від цього точного і змістовного визначення Ентоні Райс зазначає, що основні фонди (тобто необоротні активи) – це будь-які активи, які компанія використовує на постійній довгостроковій основі(наприклад, будівлі, транспортні засоби, комп'ютери), на відміну від оборотних активів, які придбаються для продажу покупцям [5, с. 146].

У зарубіжній обліковій практиці поняття "необоротні активи" позначається різними термінами. Наприклад, у Швейцарії необоротні активи в балансі відображаються в розділі "Основні засоби", в Росії та Білорусі носять назву поза оборотних активів, в Німеччині фінансова звітність розкриває об'єкти засобів довгострокового використання в розрізі статей "Основний капітал" і "Фінансові активи", в Естонії – основне майно, в Єгипті – основний (основні засоби), моральний (нематеріальні актив) та ресурсний(природні багатства) капітал, в Азербайджані, Ізраїлі,

Молдові, Болгарії, Чехії – це довгострокові активи, як і в країнах англо-американської системи обліку (США, Великобританія, Австралія).

Отже, необоротні активи – це матеріальні і нематеріальні ресурси, що належать установі і забезпечують її функціонування і термін корисної експлуатації яких, як очікується, становить більше одного року.

За результатами дослідження поняття необоротних активів можна зробити висновок, що ця категорія бухгалтерського обліку є однією з найважливіших у господарській діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, однак не можна говорити про однозначність і простоту цього поняття.

Література

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент / И.А. Бланк – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 656 с.
2. Мэтьюс М.Р. Теория бухгалтерського учета / М.Р. Мэтьюс, М.Б. Перера. – М. : Аудит, ЮНИТИ, 1999. – 663 с.
3. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней : учебн. пособие для вузов / Я.В. Соколов. – М. : Аудит, ЮНИТИ, 1996. – 638 с.
4. Нидлз Б. Принципы бухгалтерського учета / Б. Нидлз, Х. Андерсон, Д. Колдуэлл: Пер. с англ. [Под ред. Я.В. Соколова]. – [2-е изд., стереотип]. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 496 с.
5. Семейон В.С. Активи як облікова категорія: проблеми трактування / В.С. Семейон // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2008. – № 2 (44). – С. 146-155.

УДК 657.471

Бонарев В.В.,

*асистент кафедри “Облік, аналіз і аудит”,
Чернівецький національний університет імені Ю.Федьковича*

ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Основоположником поняття трансакційних витрат є Р. Коуз. У науковій праці “Природа фірми” (1937 р.) на його думку трансакційні витрати – це витрати, які виникають при використанні цінового ринкового механізму. Автор вважає, що без поняття трансакційних витрат, неможливо зрозуміти, як працює економічна система, не можна з користю проаналізувати численні проблеми та немає підстав для певної політики [2].

Науковці трактування економічної категорії “управлінський облік” розкривають по різному, але розкриття сутності даного поняття кожним вченим має право на існування, так як стрімка динаміка соціально-економічних змін, етнокультурні та ситуативні інваріанти існування підприємств, зумовлюють ситуацію розширення та постійного вдосконалення горизонтів сучасної облікової думки, а отже і вносять корективи до управлінського обліку. У зв'язку з чим ми пропонуємо під економічною категорією “управлінський облік” розуміти окрему підсистему обліку, яка пов'язана зі збором та обробкою інформації, що надходить в розрізі структурних підрозділів та сфери відповідальності у вигляді уточнених даних про витрати на виробництво і калькулювання собівартості продукції. Така підсистема у свою чергу буде відповідати системі управління і надавати можливість на її основі приймати виважені, обґрунтовані управлінські рішення, що передбачатиме тенденції розвитку всередині підприємства та ефективну роботу господарюючого суб'єкту в цілому.

Між системою управління та підсистемою управлінського обліку, яка виступає частиною системи управління, повинна бути повна узгодженість щодо формування інформаційних ресурсів та принципів обробки інформації а тому повинна бути організована на тих же принципах, що і система управління [3, с. 75].

У свою чергу підсистема управлінського обліку – це цілісна упорядкована сукупність елементів методу обліку (документації та інвентаризації, рахунків та подвійного запису, оцінки та калькуляції, прогнозного балансу та управлінської внутрішньогосподарської звітності) і набір алгоритмів для обробки первинних даних (оперативних, бухгалтерських, статистичних) з метою отримання інформації для контролю, прийняття ефективних рішень, оперативного і стратегічного планування [4]. Підсистема управлінського обліку слугує інтересам ефективного управління, тому рішення про доцільність її впровадження в тій або іншій формі варто приймати виходячи з оцінки співвідношення витрат і доходів від її функціонування. Система управлінського обліку є ефективною, якщо вона дозволяє полегшити досягнення цілей організації з найменшими витратами на організацію та функціонування самої системи [5, с. 193].

Для забезпечення ефективності управлінського обліку необхідно чітко визначити організаційну структуру підприємства, виділити в системі підприємства функціональні відділи, служби, центри; організувати інформаційну систему з прямим і зворотним зв'язком між підрозділами, різними рівнями управління [6, с. 475].

Управлінський облік ведуть за значно ширшою номенклатурою об'єктів, ніж фінансовий що диктується необхідністю збору інформації про виникнення витрат в усіх ланках діяльності господарюючого суб'єкта, то вагоме місце в його здійсненні передбачається для організації управлінського обліку трансакційних витрат. Організація управлінського обліку трансакційних витрат дозволить прослідкувати де саме виникають такого роду витрати та звернути увагу на виправданість виникнення цих витрат у тому чи іншому сегменті діяльності організації, та з урахуванням їх раціональної організації на майбутнє здійснювати ефективне управління ними. Організація управлінського обліку за сферами відповідальності також дозволяє підвищити відповідальність керівників організаційних структур підприємства [1, с. 132].

Отже, організувати управлінський облік трансакційних витрат на підприємстві необхідно за сферами відповідальності такого роду витрат із заповненням відомостей обліку трансакційних витрат.